

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Halina Kuryło (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku M. R. i A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 maja 2012 r.,

zażalenia wnioskodawczyni M. R. na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 listopada 2011 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 30 listopada 2011 r. odrzucił apelację M. R. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 11 sierpnia 2011 r., mocą którego oddalono odwołanie M. R. i A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 27 stycznia 2011 r.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż w dniu 11 sierpnia 2011 r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej będący radcą prawnym, po ogłoszeniu wyroku przez Sąd Okręgowy, wniósł o sporządzenie uzasadnienia tegoż orzeczenia. Wniosek ten złożył w formie ustnej do protokołu. Uzasadnienie wyroku

zostało doręczone wnioskodawcy w dniu 4 października 2011 r., a w dniu 18 października 2011 r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej wniósł w jej imieniu apelację od powyższego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, iż wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem powinien być złożony na piśmie, a prawo do ustnego zgłoszenia tej treści wniosku nie przysługiwało stronie reprezentowanej przez radcę prawnego. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd drugiej instancji uznał wniosek pełnomocnika o sporządzenie uzasadnienia zgłoszony podczas posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu publikacji wyroku Sądu Okręgowego za nieskuteczny. To z kolei powoduje, że przedmiotową sytuację należy ocenić tak, jakby strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie. W konsekwencji termin do wniesienia apelacji rozpoczął bieg od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Skoro w przedmiotowej sprawie wyrok Sądu Okręgowego zapadł 11 sierpnia 2011 r., to od tego dnia biegł termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, który upłynął 18 sierpnia 2011 r. Jeżeli strona nie zażądała skutecznie uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia – a zatem termin ten upłynął 1 września 2011 r. Profesjonalny pełnomocnik wniósł apelację 18 października 2011 r., czyli po upływie ustawowego terminu. Okoliczność, że Sąd pierwszej instancji uznał za skuteczny wniosek o uzasadnienie, a następnie wyrok z uzasadnieniem doręczył stronie żądającej, nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia apelacji. Fakt, iż Sąd pierwszej instancji nie odrzucił środka odwoławczego, nie może sanować przekroczenia przez skarżącego terminu do wniesienia apelacji i wyłączać sankcję przewidzianą w art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. oraz art. 466 k.p.c. postanowił odrzucić apelację.

Na powyższe postanowienie ubezpieczona złożyła zażalenie, zarzucając naruszenie art. 87 ust. 1 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej polegające na wyjściu przez Sąd Apelacyjny poza dopuszczalne granice wykładni, skonstruowaniu normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę i oparcie rozstrzygnięcia na tej normie, a także naruszenie przepisów postępowania: 1/ art. 466 k.p.c., poprzez jego błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, iż przepis ten

uniemożliwia profesjonalnemu pełnomocnikowi złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku ustnie do protokołu rozprawy publikacyjnej; 2/ art. 328 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c., poprzez ich błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, iż pełnomocnik ubezpieczonej nie złożył skutecznie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku; 3/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c., poprzez wydanie uzasadnienia bez wyjaśnienia w stopniu wystarczającym podstawy prawnej rozstrzygnięcia; 4/ art. 369 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie; 5/ art. 369 § 2 k.p.c., poprzez jego zastosowanie pomimo niezaistnienia przesłanek ku temu; 6/ art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c., poprzez ich zastosowanie pomimo niezaistnienia przesłanek ku temu. Żaląca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zdaniem żalącej się, brak jest podstaw dla uznania, że celem przepisu art. 466 k.p.c. jest cokolwiek ponad polepszenie sytuacji procesowej pracownika lub ubezpieczonego. W szczególności brak jest jakichkolwiek argumentów przemawiających za uznaniem, iż celem przedmiotowej regulacji jest pogorszenie sytuacji procesowej strony działającej przez profesjonalnego pełnomocnika w porównaniu do sytuacji procesowej tej strony w postępowaniu zwykłym, poprzez uniemożliwienie jej złożenia ustnie do protokołu posiedzenia przeznaczonego na publikację wyroku wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku. Takiej wykładni, w ocenie żalącej się, sprzeciwia się systematyka jak i cel regulacji.

Ponadto żaląca się zwróciła uwagę, iż zamiar ograniczenia uprawnień procesowych strony postępowania odrębnego, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, winien w normie prawa procesowego wynikać wprost z tekstu interpretowanego przepisu – żadna natomiast część tekstu art. 466 k.p.c. nie wyraża takiego ograniczenia. W konkluzji żaląca się stwierdziła, że dokonana przez Sąd Apelacyjny wykładnia w istocie prowadzi do uzupełnienia normy prawnej o elementy nieprzewidziane przez prawodawcę i stoi w sprzeczności z treścią art. 87 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji RP. Orzeczenie sądu musi bowiem zostać oparte na przepisach prawa powszechnie obowiązującego,

których zamknięty katalog zawiera art. 87 ust. 1 Konstytucji RP. Tymczasem w zaskarżonym postanowieniu dokonano uzupełnienia norm ustawowych o treść nimi nieobjętą i na tej podstawie wydano orzeczenie nieodpowiadające prawu, co stanowi naruszenie art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 369 § 1 i 2 k.p.c., który statuuje dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji, biegnący od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem lub – w sytuacji, gdy strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w ciągu tygodnia od ogłoszenia sentencji – od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Z regulacją tą koresponduje przepis art. 328 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., zgodnie z którym uzasadnienie wyroku sporządza się na żądanie strony, zgłoszone w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji wyroku, a w wypadku, o którym mowa w art. 327 § 2 k.p.c. – od dnia doręczenia sentencji wyroku. Poza sytuacją opisaną normą art. 328§1 zdanie trzecie k.p.c. (tj. obowiązku sporządzenia przez sąd z urzędu uzasadnienia wyroku, gdy wyrok został zaskarżony w ustawowym terminie oraz gdy wniesiono skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia), zasadą jest zatem sporządzanie uzasadnień wyroków tylko wtedy, gdy strona wystąpiła w inicjatywę w tym zakresie, zgłaszając tej treści żądanie. Dla wszelkich wniosków i oświadczeń stron składanych poza rozprawą art. 125 § 1 k.p.c. przewiduje zaś formę pisemną, odpowiadającą warunkom określonym w art. 126 k.p.c. (w tym warunkowi podpisu strony lub pełnomocnika), a w przypadku pewnych rodzajów pism procesowych – także w przepisach szczególnych. Wyjątkiem od tej reguły jest regulacja art. 466 k.p.c., w myśl której pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata bądź radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo oraz treść środków odwoławczych i innych pism procesowych, a więc także wnioszek o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Przepis ten ma jednak szczególny charakter i jako taki nie podlega rozszerzającej wykładni. W konsekwencji tegoż, zawartej w nim normy prawnej nie można stosować w innych sprawach niż

rozpoznawane w postępowaniu odrębnym sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, a wynikającego z niej uprawnienia do ustnego składania treści pism procesowych nie należy przypisywać podmiotom innym niż wymienione w przepisie, tj. zarówno drugiej stronie procesu (pracodawcy, organowi rentowemu), jak i pracownikom oraz ubezpieczonym reprezentowanym przez profesjonalnych pełnomocników, a tym bardziej tymże pełnomocnikom w osobach adwokatów lub radców prawnych. Należy podzielić zatem pogląd wyrażony w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2000 r., I PKN 579/99 (OSNP 2001 nr 15, poz. 488) oraz z dnia 21 kwietnia 2005 r., I PZ 44/04 (OSNP 2006 nr 1 -2, poz. 16), zgodnie z którym radca prawny (adwokat) występujący w charakterze strony lub jej pełnomocnika nie może skorzystać z dobrodziejstwa art. 466 k.p.c. i złożyć ustnie do protokołu treści pisma procesowego, także wniosku w sporządzenie uzasadnienia wyroku.

W rozpoznawanej sprawie zgłoszenie przez profesjonalnego pełnomocnika strony ustnego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku już po zamknięciu rozprawy i ogłoszeniu orzeczenia oraz podaniu jego ustnych motywów nie mogło zatem odnieść skutku w zakresie biegu terminów przewidzianych dla zaskarżenia wyroku w rozumieniu art. 328 § 1 k.p.c. w związku z art. 369 k.p.c. W konsekwencji tego, złożona przez stronę apelacja od orzeczenia pierwszoinstancyjnego jako spóźniona podlegała odrzuceniu z mocy art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c.

Wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia należało orzec o oddaleniu zażalenia ubezpieczonej stosownie do art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.